

HITTA I KONSELJAKTER OCH ANDRA DEPARTEMENTSHANDLINGAR

Departementen tillkom 1840 och deras organisation består i stort sett ännu idag. **Riksarkivets beståndsöversikt** redogör för vilka departementen var från början och hur de förändrats sedan dess. Deras föregångare kan sägas vara **Statsexpeditionerna (1718-1840)** och **Det odelade Kungliga Kansliet (1523-1718)**.

Utrikesdepartementet beskrivs inte i denna sammanställning (se *Hitta i Utrikesdepartementets arkiv*).

Departementens arkiv är alla ordnade på samma sätt. De flesta serierna är ordnade kronologiskt. Regeringsbeslut med tillhörande akter är ordnade efter beslutsdatum, vilket i så gott som samtliga fall är ett konseljdatum.

Riksarkivet förvarar regeringens (departementens) handlingar 1840-1974 i Marieberg och 1975-1985 i Arninge.

De huvudsakliga serierna är:

* **Protokoll;** Återger besluten. Under departementens första tid återges ärendena utförligt liksom de överväganden som kan ha gjorts. Bilagor i form av insända handlingar förekommer. Senare återges ärendena i korthet samt beslutet.

* **Koncept och/eller registratur;** Utgör koncept till utgående brev. Registratur är avskrifter av utgående brev, ofta i form av genomslags-kopia. I vissa departement finns båda serierna, i vissa bara den ena. Om ett beslut inte kan återfinnas i dessa serier, skall det ändå finnas i protokollet. Även brev i ärenden som inte behandlats i konselj återfinns i serierna.

* **Diarier;** "Dagböcker" över inkommande respektive utgående post. I dessa antecknas hur och när ärendena handlagts och slutligen avgjorts.

* **Liggare och register;** Konseljlistorna räknar upp ärendena för varje konselj i den ordning de avgjordes. För den tidigaste perioden saknas ofta konseljlistor. Som ersättning för dessa kan expeditionslistor (lista över utgående expeditioner, även de som inte behandlats i konselj) användas.

* **Konseljakter;** Konseljakterna innehåller alla handlingar (utom själva beslutet) som inkommit till eller upprättats i ett ärende, lagt på beslutsdatum (=konseljdatum). Efter 1974 ligger ofta en kopia av besluten i akten.

* **Departementschefsakter och/eller akter lagda ad acta;** Innehåller akter som inte beslutats i konselj.

Dessutom förekommer serier av "**Övriga handlingar**" eller "**Ämnesordnade handlingar**". Innehållet i dessa framgår av Riksarkivets beståndsöversikt.

För att få fram var i arkivet ett ärende finns, kan man börja med att söka i diariet. Dessa är oftast försedda med register, antingen i själva volymen eller i separata band. I diariet framgår det om ärendet har varit föremål för beslut i konselj. Detta uttrycks ofta genom en anteckning eller en stämpel, t ex "*i und. Anm.*" (I underdånig anmälan) eller "*i statsr. anm.*" (I statsrådet anmäld) med angivande av datum.

Ett stort antal ärenden kan ha behandlats under en konseljdag och antalet volymer för en konselj kan vara fler än en. Ärendets nummer den aktuella konseljdagen tas fram med hjälp av konseljlistorna som förvaras i forskarexpeditionen. Konseljlistor finns i allmänhet även i konselj-aktsvolymer, åtminstone i den första för varje dag. Ett stort ärende kan ha en eller flera egna volymer som är utbrutna ur nummerordningen. Konseljlistorna, c.a 1840-1920, finns tillgängliga i det digitala konseljregistret som ingår i SVAR:s "Digitala forskarsal", tillgänglig på internet mot en avgift. Gå in på SVAR:s hemsida (www.svar.ra.se) för ytterligare information. Digitala forskarsalen finns tillgänglig utan avgift i forskarexpeditionen.

Lagar och förordningar är oftast föremål för riksdagsbeslut. Departementets handlingar i ärendet ligger då i allmänhet samlade i en konseljakt på propositionens datum. Det sistnämnda tar man fram genom **Riksdagstrycket**, den del som återger propositioner till riksdagen. Om lagstiftningen grundas på ett kommittébetänkande, finns i allmänhet remissinstansernas yttranden i propositionens akt.

På samma sätt får man reda på i vilket departement ett ärende handlagts, om det inte skulle framgå av ärendets art. Propositionens nummer framgår av registret till Riksdagstrycket, tillgängligt i referensbiblioteket.

Exempel på beställning: *Justitiedepartementet
Konseljakt 12 maj 1961, nr 29*

Akter som är lagda ad acta (till handlingarna) är oftast ordnade efter datum för ad acta-läggning. Även diarienummerordning förekommer.

Exempel på beställning: *Justitiedepartementet
Akter lagda ad acta
Dnr 35/1945*

De hemliga arkiven i departementen innehåller i huvudsak samma serier som de öppna. Konseljakterna kan dock vara ordnade i diarienummer-ordning i stället för efter beslutsdatum.

Förutom huvudarkiven och de hemliga arkiven, kan departementen ha särskilda byråarkiv. Omfattningen och innehållet i dessa framgår av Riksarkivets beståndsoversikt.